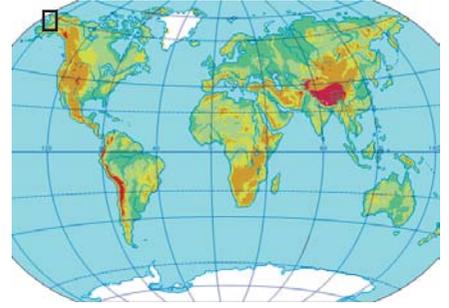

Rezerwat przyrodniczy Togiak o powierzchni ok. 19 000 km² położony jest nad Zatoką Bristolską, w południowo-zachodniej części Alaski. Jest jednym z 516 rezerwatów wchodzących w skład narodowego systemu rezerwatów przyrodniczych Stanów Zjednoczonych (National Wildlife Refuge System). System ten istnieje równoległe obok sieci parków i rezerwatów narodowych (National Park System) oraz lasów narodowych (National Forest System).

Utworzenie rezerwatu Togiak miało na celu, oprócz prawnej ochrony środowiska naturalnego oraz kulturowego Ameryki Północnej, szeroko rozumianą proekologiczną edukację społeczeństwa. Od północy graniczy z jednym z największych przyrodniczych obszarów chronionych Alaski – rezerwatem Yukon Delta.

Historia parku

Historia Togiak liczy sobie już ponad 35 lat. 20 stycznia 1969 roku, na obszarze Przylądka Newenham położonego nad Zatoką Bristolską, założono rezerwat o tej samej nazwie (Cape Newenham), zajmujący powierzchnię 1070 km². Jego głównym zadaniem była ochrona środowiska naturalnego przylądka oraz żyjących tu morskich ptaków i ssaków. Jedenaście lat później 11 lutego 1980 roku powstał w pobliżu rezerwat Togiak, który w grudniu tego samego roku połączono z rezerwatem Cape Newenham. Tym sposobem stworzono jeden, ale za to rozległy przyrodniczy obszar chroniony.

Rezerwat Togiak, ze względu na swoje położenie geograficzne, cechuje duża różnorodność krajobrazów: zobaczyć tu można zarówno górskie szczyty (Góry Ahklun), wybrzeża klifowe, polodowcowe doliny, wyżyny pokryte bezdrzewną tundrą jak też rozlewiska rzeczne, jeziora czy szerokie, piaszczyste plaże. Zapierającym dech w piersiach jest widok wysokich, stromych zboczy górskich otaczających głębokie, niebiesko-zielone jeziora. Nadmorską część parku zamieszkuje największa (po wschodniej stronie Morza

Rezerwat Przyrodniczy Togiak na Alasce

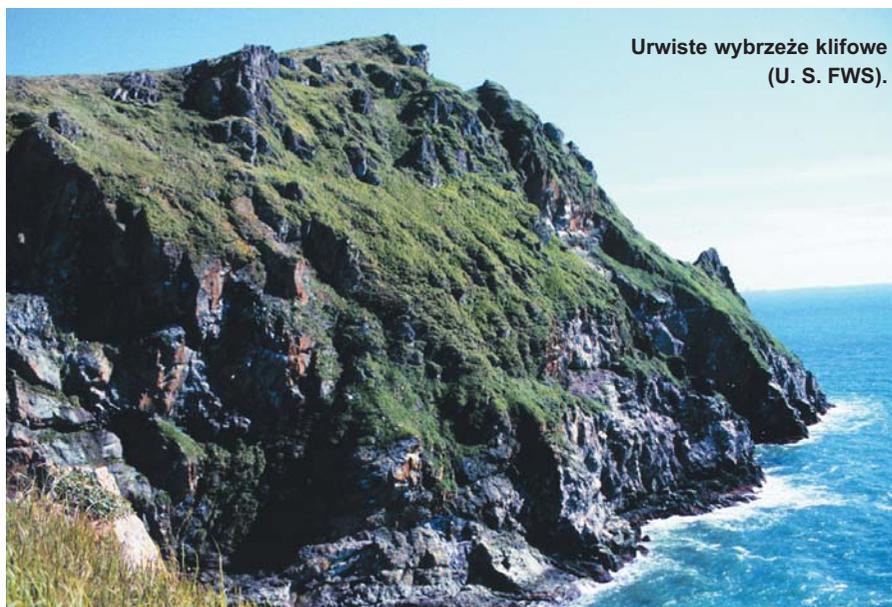
ZIEMIA

Lwy morskie Stellera (U. S. FWS).

Beringa) populacja morskich ptaków (głównie mewy i kormorany). Dorzecza rzek Togiak, Kanektok oraz Goodnews to z kolei domena łabędzi, dzikich gęsi oraz kaczek. Z ptaków drapieżnych spotkać tu można bielika amerykańskiego, orla złotego oraz sokoła wędrownego.

Najciekawsze oraz najcenniejsze pod względem przyrodniczym są okolice przylądków Newenham oraz Peirce, a zwłaszcza zatoki Nanvak oraz Chagvan, tutaj bowiem znajdują się kolonie morskich ptaków – prawdziwe „ptasie miasta” liczące miliony mieszkańców. Rezerwat zamieszkuje 30 gatunków ssaków, część na wybrzeżu (np. morsy i foki), natomiast większość żyje w głębi lądu: niedźwiedź brunatny, łoś amerykański, karibu (renifer amerykański), ryś, lis, wydra, bóbr oraz norka amerykańska. Rzeki i jeziora rezerwatu obfitują w ryby, z tych najbardziej znanych wymieniść można: łososia (5 gatunków), szczupaka amerykańskiego, pstrąga tęczowego, troć jeziorową oraz lipienia alaskańskiego.

Urwiste wybrzeże klifowe (U. S. FWS).

Lwy morskie Stellera

Lew morski to foka z rodziny uchatkowatych. Lew morski Stellera, znany bardziej jako uchatka kalifornijska to żywy symbol rezerwatu Togiak. Samica tego gatunku, zwana krową, waży średnio 240 kilogramów, natomiast waga samca często przekracza poziom 500 kg. Zwierzęta te żyją od 20 (samce) do 30 (samice) lat. Odżywiają się rybami, takimi jak łosoś czy śledź oraz bezkręgowcami (np. ośmiornicami i kałamarnicami), a ich na-

Jesień w rezerwacie Togiak (U. S. FWS).

mi futer, ale wiele tych fok zginęło z rąk rybaków, którzy przez długi czas uważali, że zwierzęta te żywią się rybami z ich łowisk. Dopiero pod koniec XX wieku badania naukowe jednoznacznie ustaliły, że lwy morskie w zasadzie nie żywią się gatunkami ryb odławianymi komercyjnie (oprócz łososia na pewnych obszarach). Choć prawna ochrona lwów morskich trwa już piętnaście lat to jednak wciąż istnieje realna groźba, że w przeciągu najbliższych kilkudziesięciu lat te piękne zwierzęta znikną z naszej planety.

Ludzie i park

Już od ponad 2000 lat tereny dzisiejszego rezerwatu Togiak są zamieszkiwane przez rdzennych Alaskańczyków, którzy od zawsze byli uzależnieni od otaczającej ich przyrody. W dawnych czasach myśliwi oraz ich rodziny spędzali zimy w wioskach położonych przy ujściach rzek, natomiast w czasie letnich i jesiennych miesięcy wędrowali w górę rzek i

pływających lwów

turalnymi wrogami są rekiny, orki oraz nietety, człowiek. Uchatki kalifornijskie zimę spędzają na wybrzeżach Kalifornii, Oregonu i Meksyku, natomiast wiosną migrują na północ, w kierunku wybrzeża Alaski i Kanady. Zwierzęta te występują znacznie dalej bo aż po Rosję i Półwysep Koreański, ale najliczniej spotykane są na Alasce, gdzie co roku odwiedzają te same skaliste plaże.

Latem wzdłuż całego wybrzeża Alaski przebywa 80% światowej populacji lwów morskich, znaczna ich ilość zamieszkuje wybrzeże rezerwatu Togiak. Jako pierwsze docierają tam dorosłe samce i od razu rozpoczynają walkę o własne terytorium, w późniejszych godach nie będą brali udziału ci, którzy przegrali potyczki i okazali się za słabi. A jest o co walczyć bowiem harem dorosłego samca składa się z 10 do 20 samic. Przez całe lato nadbrzeżne skały rozbrzmiewają odgłosami nawoływań, potyczek i „kłótni”. Samce są bardzo zazdrosne o swoje krowy i jeżeli którykolwiek z nich poświęca zbyt dużo uwagi samicy należącej do haremu konkurenta walka jest nieunikniona. Samiec, aby założyć własny harem musi z reguły osiągnąć wiek ok. 8 lat, samice natomiast osiągają dojrzałość płciową już w wieku 3 lat. Młode (cielęta) przychodzą na świat w ciągu całego lata na skalistych plażach przybrzeżnych wysp. Kiedy samice w poszukiwaniu pokarmu opuszczają na dłuższą chwilę swoje młode, pozostawione samemu sobie małe foczki usiłują ssać mleko innych samic. Zazwyczaj zostają wtedy energicznie przegonione, podobnie gdy nieostrożne cielętko potknie się o śpiącego samca. Młody lew morski jest świetnym pływakiem, w wieku zaledwie dwóch miesięcy swobodnie bawi się w falach przyboju, a kiedy jeszcze trochę podrośnie zaczyna nur-

kować i samodzielnie polować. Późnym latem lwy morskie Stelleria opuszczają skaliste wyspy rezerwatu Togiak i udają się na południe w kierunku ciepłych wód Kalifornii i Meksyku, gdzie spędzą kolejną zimę.

Sytuacja w jakiej znajdują się obecnie lwy morskie Stelleria to dobry przykład skutków bezmyślnej i nieograniczonej eksploatacji zasobów przyrody przez człowieka. Stale wzrastająca od lat 70. XX wieku ilość poło-

strumieni polując na migrujące stada łososi. Na przełomie XIX i XX wieku żyło tutaj blisko 1800 osób skupionych w siedmiu wioskach, obecnie jednak na terenie rezerwatu znajdują się tylko dwie wioski Togiak i Twin Hills zamieszkiwane łącznie przez 850 osób. Rdzenni Alaskańczycy kontynuują tradycyjny styl życia oparty na myślistwie, połowach ryb oraz zbiorze jadalnych roślin lub ich owoców. Tak jak ich dziadowie, wyruszają co roku

Edredony pospolie (U. S. FWS).

wów ryb, rozwijający się rybny przemysł przetwórczy oraz zanieczyszczenie mórz spowodowały systematyczny spadek liczebności tego gatunku. Liczba lwów morskich Stelleria na obszarze północnego Pacyfiku, zmniejszyła się w okresie od końca lat 70. do połowy lat 90. z ponad 104 000 do 21 000 sztuk (70% populacji!), w wyniku czego w roku 1990 wpisano je na listę gatunków zagrożonych wyginięciem. Szorstka sierść lwa morskiego uchroniła to zwierzę przed handlarza-

w górę rzek i strumieni, żeby złowić, a potem uwęździć wystarczającą ilość łososi, która pozwoli im przetrwać srogą alaskańską zimę. Pradawny styl życia przetrwał pomimo narzuconej im przez białych ludzi kultury pieniądza i techniki, w której nie ma miejsca na rytualne tańce, duchy zwierząt oraz kult przyrody.

SEBASTIAN BIELAK

Zdjęcia zostały udostępnione dzięki uprzejmości United States Fish and Wildlife Service.